

Opasne krivotvorine

Trgovina krivotvorenim proizvodima koji predstavljaju zdravstvene, sigurnosne i ekološke rizike

SAŽETAK

Ožujak 2022.

U ovoj se studiji kvantitativno ocjenjuju opseg i trendovi trgovine krivotvorenim proizvodima koji predstavljaju prijetnje zdravlju, sigurnosti i okolišu. Temelji se na analizi jedinstvenog međunarodnog skupa podataka o carinskim zapljenama i drugih podataka o izvršavanju zakonodavstva, kao i na strukturiranim razgovorima sa stručnjacima za izvršavanje zakonodavstva.

U načelu, svi su krivotvoreni proizvodi rizični i mogu predstavljati određene opasnosti za korisnike. Da bi se u obzir uzele različite razine rizika, u studiji se uvode dva posebna pristupa za određivanje opsega opasnih krivotvorina.

Širokim pristupom razmatraju se proizvodi koji moraju ispuniti određene sigurnosne norme i/ili su obuhvaćeni područjem djelovanja Uprave za hranu i lijekove SAD-a i/ili su predmetom nacrtu zakona SAD-a o sigurnoj kupnji („SHOP SAFE ACT”). Primjenom tog pristupa utvrđuje se da su odjeća, rezervni dijelovi za automobile, optički i medicinski uređaji te farmaceutski proizvodi najčešći opasni krivotvoreni proizvodi.

Kina i Hong Kong (Kina) najveći su utvrđeni izvoznici opasnih krivotvorina, pri čemu se na njih odnosi više od tri četvrtine zapljena. Poštanske pošiljke, potaknute sve većom popularnošću e-trgovine, najčešći su način slanja opasnih krivotvorina, čime se znatno komplicira postupak njihova pregleda i otkrivanja te se smanjuje rizik od otkrivanja i kazni. Europska unija i Sjedinjene Američke Države bile su glavna odredišna gospodarstva za male pošiljke koje sadržavaju opasne tvari. Međutim, u pogledu vrijednosti zapljena, jasno dominiraju pošiljke poslone kao pomorski teret. Raspodjela odredišta opasnih krivotvorina koje se otpremaju morskim putem bila je raznolika, pri čemu su zemlje Perzijskog zaljeva bile na vrhu popisa.

Usmjerenijim i užim pristupom promatraju se samo prehrambeni proizvodi, farmaceutski proizvodi, kozmetika i kategorije proizvoda koje su najčešće bile predmetom sigurnosnih upozorenja i opoziva. Tim se pristupom otkriva da su najčešće kategorije opasnih krivotvorina kojima se trguje bile parfumerijski proizvodi i kozmetika, odjeća, igračke, rezervni dijelovi za automobile i farmaceutski proizvodi. Većina tih proizvoda potječe iz Kine (55 % svjetskih carinskih zapljena) i Hong Konga (Kina) (19 %). Poštom je otpremljeno 60 % zaplijenjenih opasnih proizvoda, dok je pomorski promet dominirao u smislu vrijednosti zaplijenjenih proizvoda.

Internetska prodaja činila je 60 % svjetskih zapljena opasnih proizvoda namijenjenih EU-u. Međutim, internetska prodaja imala je tek mali udio u vrijednosti zaplijenjenih proizvoda. Među opasnim krivotvorinama naručenim putem interneta najčešći su bili kozmetički proizvodi, nakon čega slijede odjeća, igračke i rezervni dijelovi za automobile. Većina tih proizvoda (75 %) otpremljena je iz Kine.

Pandemija bolesti COVID-19 utjecala je na trgovinu opasnim krivotvorinama, a kriza je u većini slučajeva pogoršala postojeće trendove. To se posebno odnosi na krivotvorene lijekove i druge visokorizične sektore kao što je alkohol, u kojima su narušeni lanci opskrbe i preusmjeravanje potražnje stvorili novi potencijal za kriminalne aktivnosti. Međutim, taj sveukupni nagli rast krivotvorina nije se odnosio samo na lijekove i osobnu zaštitnu opremu nego i na mnoge druge vrste proizvoda koji također mogu predstavljati zdravstvene i sigurnosne rizike, uključujući robu široke potrošnje i rezervne dijelove.

Da bi razumjele i suzbile rizik koji predstavlja trgovina opasnim krivotvorenim i piratskim proizvodima, vladama su potrebne ažurne informacije o razmjerima, opsegu i trendovima

takve trgovine. Ova je studija dio stalnih aktivnosti praćenja s ciljem potpore pri oblikovanju i provedbi politika.